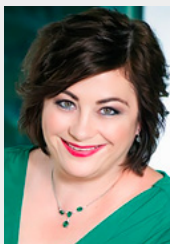

Kryptoaktíva a dane

Súvisí taxonómia kryptoaktív s biológiou či s daňami?

Ing. Vladimíra Mačuhová Daňová poradkyňa,
členka SKDP

Vladimíra Mačuhová je členka metodicko-legislatívnych komisií SKDP pre daň z príjmov právnických osôb a pre daň z pridanej hodnoty. Venuje sa problematike zdaňovania kryptoaktív. Pôsobí v spoločnosti Flatiron Tax.

1. Legislatívny rámec

S príchodom Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1114 z 31. mája 2023 o trhoch s kryptoaktívami (ďalej len „**MiCA**“ z angl. *Markets in Crypto-Assets*)¹ vstúpil do platnosti nový regulačný rámec kryptoaktív. Nariadenie nadobudlo účinnosť 29. júna 2023, pričom uplatňovanie ustanovení o stablecoinoch² sa začalo 30. júna 2024 a ostatné ustanovenia sa budú uplatňovať od 30. decembra 2024.

Nariadenie MiCA prináša nové pravidlá a štandardy, ktoré majú harmonizovať a regulovať trh s kryptoaktívami v Európskej únii. Zameriava sa na tri hlavné oblasti:

- emitovanie kryptoaktív a ich uvádzanie na trh,
- poskytovanie služieb kryptoaktív a
- zamedzenie aktivít, ktorými dochádza k zneužívaniu trhu.

Nariadenie MiCA má priamu účinnosť v celej EÚ. V SR je aktuálne v legislatívnom procese návrh zákona o niektorých povin-

Pre daňové účely je často dôležité sledovať ekonomickú podstatu transakcií podliehajúcich zdaneniu. Kryptoaktíva nie sú homogénna skupina, ale majú rôzne funkčné využitie. Cieľom tohto príspevku je poukázať na to, že na zdanenie kryptoaktív má vplyv aj funkcia a ekonomický účel príslušného kryptoaktíva, ktoré je možné identifikovať z kategorizácie (taxonómie) kryptoaktív.

Tento príspevok nadväzuje na predchádzajúce články zo série **Kryptoaktíva a dane, a to Legislatívne definície a obsahové vymedzenie kryptoaktív a prehľad aktivít vo virtuálnom svete¹ a Zdaňovanie stakingu v kontexte filozofických princípov, na ktorých je slovenské daňové právo postavené².**

1 Bulletin SKDP 4/2022

2 Bulletin SKDP 1/2022

nostiach a oprávneniach v oblasti kryptoaktív a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadväzuje na uvedené nariadenie³. Návrh zákona má tiež novelizovať 11 ďalších právnych predpisov, medzi nimi aj zákon o účtovníctve⁴ a zákon o dani z príjmov⁵, u ktorých sa navrhuje účinnosť od 1. 1. 2025.

1.1 Vývoj v ekonomike a na svetových trhoch

Kryptoaktíva dnes už nie sú okrajovou alternatívou k tradičným investičným nástrojom, ale stávajú sa čoraz viac štandardnou súčasťou investičných portfólií. Tento trend podporuje aj rastúci

záujem tradičných finančných inštitúcií, ako sú banky a správcovské spoločnosti, ktoré začínajú integrovať kryptoaktíva do svojich investičných produktov. Finančné inštitúcie hľadajú spôsoby, ako využiť výhody blockchain technológie⁶ a kryptoaktív vo svojej činnosti, čím dochádza k prepojeniu sveta tradičných financií a nového digitálneho finančného ekosystému.

Okrem tradičného „hráča“ kryptosveta, ktorým je IT sektor vrátane „*gaming industry*“, považujú aj ďalšie podnikateľské subjekty kryptoaktíva za vhodnú podnikateľskú príležitosť. Ide o poskytovateľov služieb v oblasti kryptoaktív ako sú burza kryptoaktív, úschovné a investičné služ-

1 Znenie dostupné tu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114>

2 Nariadenie MiCA hovorí o tokenoch naviazaných na aktíva a tokenoch elektronických peňazí.

3 ČPT 293, dostupné tu: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon & MasterID=9764>

4 Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o účtovníctve**“)

5 Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o dani z príjmov**“)

6 Blockchain je forma distribuovanej účtovnej knihy (DLT - Distributed ledger technology) bez odsúhlasovania transakcií autoritou, v ktorej sa podrobnosti o transakciách uchovávajú v účtovnej knihe vo forme blokov informácií. Transakcie sa vykonávajú priamo medzi dvoma počítačmi (účastníkmi) a následne sú vysielané do celého systému, v ktorom ich ďalší účastníci systému overujú.

by. Kryptoaktíva tiež poskytujú podnikateľským subjektom príležitosť generovať ďalšie príjmy prostredníctvom ťažby kryptomien alebo stakingu⁷. Čoraz častejšie sa využívajú ako forma alokácie voľných finančných prostriedkov, čo umožňuje diverzifikáciu investičných portfólií a zvyšuje flexibilitu finančného manažmentu v podnikateľskom prostredí.

Európsky dozorný orgán ESMA⁸ uvádza nasledovné informácie o veľkosti (kapitalizácii) trhu kryptoaktív: „Od svojho založenia v roku 2008 vytvorením bitcoinu sa kryptotrž rozrástol a vyvinul sa do zložitého, vo svojej podstate globálneho systému. Zostal však mimoriadne nestály. V roku 2021 zaznamenala ročný rast o 300 % až do trhovej kapitalizácie 2,5 bilióna EUR, ale v priebehu roka 2022 rýchlo klesla späť na približne 1 bilión EUR. Odvtedy sa trh vzchopil a od decembra 2023 predstavuje

Ekosystém kryptoaktív trpí nedostatkom jednotných definícií¹¹ a jednotnej klasifikácie, čo komplikuje jeho reguláciu na globálnej úrovni.

1,6 bilióna EUR.“⁹ Aktuálna kapitalizácia sa uvádza vo výške viac ako 2 bilióny USD.¹⁰

Uvedený transformačný proces prináša nielen nové investičné a podnikateľské príležitosti, ale aj výzvy, predovšetkým v oblasti regulácie a zdaňovania. Vzhľadom na dynamiku a inovatívny charakter kryptoaktív je nevyhnutné, aby regulačné a finančné orgány prispôsobili svoje prí-

stupy a vyvinuli efektívne stratégie na zabezpečenie spravodlivého a efektívneho daňového prostredia.

2. Taxonómia kryptoaktív

Ekosystém kryptoaktív trpí nedostatkom jednotných definícií¹¹ a jednotnej klasifikácie, čo komplikuje jeho reguláciu na globálnej úrovni. Národné regulačné orgány často používajú rôznu terminológiu a prístupy, čo má okrem zdaňovania vplyv aj na iné regulácie, ako napríklad nastavenie AML a KYC pravidiel, licenčné požiadavky na poskytovateľov služieb kryptoaktív a ochranu spotrebiteľov. Bez globálneho konsenzu a harmonizovanej taxonómie kryptoaktív je však ťažké zabezpečiť rovnakú ochranu a podporiť inovácie na globálnej úrovni.

Väčšina štátov má pri regulácii kryptoaktív tendenciu klasifikovať ich na základe ich primárnej funkčnosti¹² nasledovne:

KATEGÓRIA	PLATBY	INVESTÍCIE	ÚŽITKY
Opis	Určené na použitie ako platobný alebo výmenný prostriedok	Poskytnutie práv a povinností podobných klasickým finančným nástrojom ako akcie, dlhové nástroje alebo podielové listy v schéme kolektívneho investovania	Udeľuje držiteľom prístup k súčasnej alebo budúcej službe/produktu v jednej alebo viacerých podnikových sieťach alebo ekosystémoch
Podkategória a označovanie	Platobné tokeny ¹³ , tokeny elektronických peňazí, výmenné tokeny	Investičné tokeny	Úžitkové tokeny
Hybridné tokeny			

Zdroj: Bank for International Settlements, *Supervising Cryptoassets for Anti-Money Laundering, 2021*¹⁴

2.1 „ISIN“ a klasifikácia kryptoaktív v praxi

Pre účely regulácie kryptoaktív, vrátane ich zdaňovania, je dôležitá ich štandardizácia a klasifikácia umožňujúca identifikovať hlavnú funkciu (ekonomický účel) jednotlivých tokenov. V tejto súvislosti je zaujímavá iniciatíva pod názvom Medzinárodná asociácia pre štandardizá-

ciu tokenov so skratkou ITSA (z angl. *International Token Standardization Association*)¹⁵. Asociácia sa zameriava na štandardizáciu kryptoaktív v globálnom meradle a jej aktivity spočívajú v troch oblastiach:

1. **Identifikácia:** Zavádza Medzinárodné číslo identifikácie tokenov (ITIN, z angl. *International Token Identification Number*) pre jednoznačnú a bezpečnú identifikáciu

tokenov. Ide o obdobu ISIN (z angl. *International Securities Identification Number*), ktorý sa globálne využíva na identifikáciu cenných papierov.

2. **Klasifikácia:** Vytvorenie Medzinárodného rámca klasifikácie tokenov (ITC, z angl. *International Token Classification*), ktorý zahŕňa nasledovné kritéria klasifikácie kryptoaktív:

⁷ Ťažba alebo staking označuje proces overovania zápisov na blockchaine na základe naprogramovaného algoritmu konsenzu, ktorými sú najčastejšie *proof of work* alebo *proof of stake*. Za overenie zápisov prináleží overovateľovi odmena.

⁸ European Securities and Markets Authority; <https://www.esma.europa.eu/>

⁹ ESMA: Crypto assets: Market structures and EU relevance, str. 4

¹⁰ <https://coinmarketcap.com/>

¹¹ Problematike rôznych definícií sa venuje predchádzajúci článok *Legislatívne definície a obsahové vymedzenie kryptoaktív a prehľad aktivít vo virtuálnom svete* zo série *Kryptoaktíva a dane* (Bulletin SKDP 4/2022).

¹² World Economic Forum, *Pathways to the Regulation of Crypto-Assets: A Global Approach, 2023*, str. 13

¹³ Všetky kryptoaktíva možno technicky opísať ako tokeny.

¹⁴ Obdobné členenie ako Bank for International Settlements (ďalej len „BIS“) sa uvádza aj v OECD dokumente o zdaňovaní kryptoaktív *Taxing Virtual Currencies An Overview of Tax Treatments and Emerging Tax Policy Issues, 2020*.

¹⁵ <https://my.itsa.global/index.html>

- (i) ekonomická dimenzia (ekonomický účel a priemyselné odvetvie),
- (ii) technologická dimenzia (technologický setup, konsenzuálny mechanizmus, spôsob vzniku tokenu) a
- (iii) právna dimenzia (právne nároky, regulácia, právny status vydavateľa).

ITC je obdobou klasifikácií používaných aj pri cenných papieroch, ako napríklad CFI¹⁶.

3. Analýza: Prevádzka databázy Tokenbase, ktorá poskytuje rozsiahle údaje aktuálne o viac ako 9000 kryptografických tokenoch, ktoré zodpovedajú približne 99,99% trhovej kapitalizácie kryptoaktív.

Táto iniciatíva prispieva k zvýšeniu transparentnosti na trhu kryptoaktív, znižuje riziká spojené s ich používaním a podporuje globálnu reguláciu a inovácie. ITSA svojim prístupom napomáha vytvoriť spoľahlivé štandardizované prostredie, ktoré napomáha pri identifikácii a klasifikácii kryptoaktív aj pre daňové účely.

Z ITC klasifikácie¹⁷ je pre daňové účely zaujímavá tá časť, ktorá kategorizuje kryptoaktíva z hľadiska ich ekonomického účelu. Má nasledovnú štruktúru:

Reflektovanie ekonomickej podstaty transakcií predstavuje kľúčový stavebný kameň daňových a účtovných predpisov.

ITSA využíva pri klasifikácii kryptoaktív z hľadiska ich ekonomického účelu rovnaké základné kategórie, ako uvádzajú aj medzinárodné inštitúcie (OECD a BIS), a to platobné tokeny, úžitkové tokeny a investičné tokeny. K týmto trom skupinám sa často pridávajú aj tzv. hybridné tokeny, ktoré majú viac funkcií. ITSA v rámci svojej databázy potom uvádza zaradenie konkrétneho tokenu do príslušnej kategórie, spolu s inými základnými údajmi o tokene.

Uvedený príklad klasifikácie, prípadne iná obdobná platforma, je následne využiteľná aj ako základná informácia o ekonomickej podstate tokenu aj pre daňové účely.

KÓD	NÁZOV KRYPTOAKTÍVA
EEP	EKONOMICKÝ ÚČEL (ECONOMIC PURPOSE)
EEP21	Platobný token (Payment Token)
EEP21P	Viazaný platobný token (Stablecoin)
EEP21U	Neviazaný platobný token (Unpegged Payment Token)
EEP21Z	Iný platobný token (Other Payment Token)
EEP22	Úžitkový token (Utility Token)
EEP22A	Prístupový token (Access Token)
EEP22G	Riadiaci token (Governance Token)
EEP22O	Vlastnícky token (Ownership Token)
EEP22S	Vyrovnávací token (Settlement Token)
EEP22Z	Iný úžitkový token (Other Utility Token)
EEP23	Investičný token (Investment Token)
EEP23B	Dlhový token (Debt Token)
EEP23A	Aktívami krytý token (Asset-Backed Token)
EEP23E	Akciový token (Equity Token)
EEP23F	Fondový token (Fund Token)
EEP23Z	Iný investičný token (Other Investment Token)
EEP23D	Derivátový token (Derivative Token)
EEP99	Token s iným ekonomickým účelom (Token with other Economic Purpose)

¹⁶ ISO 10962, Classification of Financial Instruments

¹⁷ Na ilustráciu uvádzam verziu 0.90 ITC klasifikácie. ITSA postupne dopĺňa klasifikáciu a vytvára aktualizované verzie ITC klasifikácie.

¹⁸ <https://www.statista.com/statistics/1203383/cumulative-crypto-funds-aum-worldwide/>

3. Ekonomicke podstata a zdaňovanie

Reflektovanie ekonomickej podstaty transakcií predstavuje kľúčový stavebný kameň daňových a účtovných predpisov. Napríklad v zákone o dani z príjmov je ekonomicke podstata transakcií zohľadnená v štruktúre príjmov fyzických osôb, keď rozdeľuje príjmy do rôznych skupín (§ 5 - § 8). Rovnaký prístup je možné pozorovať aj v medzinárodných zmluvách o zamedzení dvojitého zdanenia. Podobne v účtovných predpisoch je viditeľná tendencia vychádzať z ekonomickej podstaty. Obsahová, ekonomicke stránka transakcií je kľúčová aj v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH). Súvisí s harmonizáciou DPH v rámci vnútorného trhu EÚ. Aplikácia DPH vyžaduje upustenie od formálno-právnej povahy transakcií vyplývajúcich z právnych predpisov jednotlivých členských štátov s cieľom jednotného uplatňovania DPH a minimalizácie nesúladu medzi jednotlivými členskými štátmi.

Daňová a účtovná právna úprava kryptoaktív však tento prístup dostatočne nereflektuje a až na pár výnimiek sa ku všetkým kryptoaktívam prístupuje ako k jednej homogénnej skupine aktív. Príklady ďalej v texte ilustrujú možné problémy vyplývajúce z ignorovania ekonomickej podstaty kryptoaktív.

3.1 Investovanie subjektov finančného trhu do kryptoaktív

Tradičné subjekty finančného trhu (banky, investičné a správcovské spoločnosti a subjekty kolektívneho investovania) postupne vstupujú aj na trh kryptoaktív, prinášajú kapitál a vytvárajú nové produkty. Aktuálne sa kumulatívna hodnota aktív celosvetovo spravovaných kryptofondami pohybuje okolo 60 mld. USD.¹⁸

Za prelomové sa považuje schválenie prvého spotového bitcoinového ETF fondu (z angl. *Exchange Tradable Fund*) v USA začiatkom tohto roka. Do tohto momentu prevažovali na tradičných finančných trhoch investície do kryptoaktív cez derivátové produkty. Hlavný rozdiel medzi spotovými ETF fondami a inými produktmi kryptoaktív obchodovanými na burze

spočíva v tom, že spotový ETF fond vlastní priamo samotné kryptoaktívum, ako je napríklad Bitcoin. Investor spotového ETF fondu teda ekonomicky vlastní podiel na samotnom kryptoaktíve, pričom výkon fondu kopíruje cenové pohyby tohto kryptoaktíva.

V USA je aktuálne k dispozícii niekoľko bitcoinových a najnovšie už aj ethereum spotových ETF fondov od rôznych poskytovateľov, vrátane najväčších svetových správcov aktív ako sú BlackRock a Fidelity. Právna situácia fondov (vrátane ETF) v USA sa líši od situácie v Európe. Z dôvodu finančnej regulácie sú v EÚ kryptoaktívové ETF značne obmedzené. Štandardne sa totiž retailové ETF fondy v EÚ zakladajú vo forme tzv. UCITS (PKIPCP) fondu,¹⁹ ktoré investujú do cenných papierov obchodovateľných na regulovaných trhoch (burzách). Regulácia fondu UCITS však neumožňuje založiť UCITS fond len s jedným investičným aktívom (navyše iným ako obchodovateľný cenný papier), preto sa v prípade kolektívneho investovania do kryptoaktív hľadajú iné formy.

Európa zaznamenala významný pokrok na trhu kryptoaktívových burzových produktov v krajinách ako Švajčiarsko, Nemecko a Francúzsko, kde regulačné rámce podporili akceptáciu kryptoaktív. Regulačné prístupy sa však môžu v rôznych európskych štátoch líšiť. Minulý rok debutoval prvý EÚ spotový bitcoinový ETF (Jacobi FT Wilshire Bitcoin ETF), ktorý bol uvedený na burze v Amsterdame a ktorý je otvorený len profesionálnym investorom. Štandardne sa na spotové investície do kryptoaktív pre retailových klientov využívajú iné formy obchodovateľných cenných papierov, primárne dlhových finančných nástrojov ako investičný certifikát (označované ako ETN z angl. *exchange-traded note* a ETC z angl. *Exchange Traded Commodities*), napríklad ETC Group Physical Bitcoin, 21Shares Bitcoin ETP a VanEck Bitcoin ETN.

Z hľadiska dane z príjmov sa dostávame do situácie, kedy sa pri priamej investícii do kryptoaktív aplikuje 19% / 25%

sadzba dane a 15% zdravotný odvod. Pokiaľ si však investor zvolí investovanie do kryptoaktív prostredníctvom cenných papierov (americké ETF alebo európske ETN), môže dosiahnuť oslobodenie od dane z príjmov u fyzickej osoby. Ekonomická podstata dosiahnutého príjmu je však rovnaká – dosiahnutie výnosu závisí do trhovej ceny podkladového aktíva. Na druhej strane v prípade investovania cez cenné papiere sú niektoré sekundárne riziká (napríklad insolvenca správcovskej spoločnosti, riziko spojené s úschovou aktíva) odlišné ako pri priamej investícii do kryptoaktív. Otázka je, či sú tieto rozdiely podstatné pre tak odlišné daňové dopady (0% vs 36,25%).

Podľa môjho názoru sa na uvedenom prípade prejavuje chýbajúca koncepcia v zdaňovaní kapitálových príjmov fyzických osôb. Ďalej sa je tu zjavná absencia chápania technológie blockchainu ako určitej platformy, na ktorej je možné obchodovať rôzne podkladové aktíva. Kryptoaktíva sú potom zdaňované podľa formy a nie podľa ich ekonomickej podstaty.

3.2 Tokenizácia tradičných finančných nástrojov

V praxi sa už objavil aj opačný trend, ako je uvedený v predchádzajúcom bode. Ide de facto o tokenizáciu (presun na blockchain) tradičných nástrojov finančného trhu.

Napríklad v USA spustil BlackRock produkt s názvom BlackRock USD Institutional Digital Liquidity Fund (ďalej len „BUIDL“). BUIDL je tokenizovaný fond, ktorý investuje prostriedky investorov do nákupu amerických štátnych dlhopisov (takzvaných T-Bills) a iných likvidných aktív. Vďaka týmto investíciám umožňuje fond získavať denné výnosy z investovaných prostriedkov.

Podobné produkty postupne pribúdajú. Vznikajú napríklad štruktúry na dlhopisové financovanie projektov nehnuteľností. Aj keď tieto produkty môžu byť rizikové a komplikované, ich cieľ je jednoduchý: nasmerovať kapitál od veriteľov k dlžníkom prostredníctvom blockchain infraštruktúry.

Z pohľadu zákona o dani z príjmov

dochádza k tomu, že tokenizácia cenných papierov by viedla k strate výhody oslobodenia príjmu z predaja u investora fyzickej osoby a ku zdaneniu príjmu z predaja kryptoaktíva, napriek tomu, že podkladové aktívum je obchodovateľným cenným papierom. Opäť chýba vnímanie kryptoaktív a blockchainovej technológie ako platformy na rôznorodé transakcie, s rôznou ekonomicou podstatou.

Ďalšou problematickou oblasťou je spôsob zaúčtovania a zdaňovania výnosov plynúcich z kryptoaktív, vrátane vyššie menovaných tokenizovaných cenných papierov. Investori totiž dosahujú z kryptoaktív výnosy v podobe úrokov a podielov na zisku z určitej investície alebo aktivity. V tomto prípade nehovorím o príjme z predaja ale o dosiahnutí príjmu z investície počas jej držby. Takýto príjem je predmetom dane a pri absencii špecifických pravidiel (akými sú napríklad pravidlá zdanenia príjmu dosiahnutého z ťažby kryptoaktíva²⁰ bude asi jedinou cestou rešpektovať ich ekonomicú podstatu a stavať sa k nim ako k úrokom alebo iným výnosom. Predpokladám, že pre zdanenie príjmov z kryptoaktív ako podielov na zisku podľa § 3 ods. 1 písm. e) a § 12 ods. 7 písm. c) zákona o dani z príjmov budú podmienky dané zákonom splnené len v menšine prípadov, konkrétne pri kryptoaktívach zväčša nebude mať investor podiel na základom imaní spoločnosti.

V prípade investorov právnických osôb účtujúci podľa postupov účtovania pre podnikateľov vzniká za určitých okolností otázka, či preceňovať takéto aktíva pri účtovnej závierke ako obchodovateľné cenné papiere alebo ich nepreceňovať ako kryptoaktíva.

3.3 Tokenizácia nehnuteľností

Tokenizácia aktív reálneho sveta sa týka komodít, majetkových cenných papierov, dlhových nástrojov a tiež nehnuteľností.

Tokenizovaná nehnuteľnosť je nehnuteľnosť alebo jej peňažné toky reprezentované blockchainovým tokenom. Vo všeobecnosti si používanie technológie blockchainu pre tokenizované nehnuteľnosti vyžaduje použitie buď nezame-

19 SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2009/65/ES z 13. júla 2009 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP)

20 § 8 ods. 17 a § 17 ods. 3 písm. n) zákona o dani z príjmov

niteľných tokenov (NFT) alebo zameniteľných tokenov. Benefitom je zvýšenie likvidity (u developera pri financovaní projektu a u investora možnosťou sekundárneho obchodovania), zefektívnenie procesov (úspora času a nákladov pri prevode) a možnosť malých investícií (diverzifikácia investičného portfólia u investora).

V podmienkach SR nie je schválená legislatíva upravujúca tokenizáciu nehnuteľností, i tak sa projekty tokenizovaných zahraničných aj slovenských nehnuteľností ponúkajú na predaj aj u nás. Z pohľadu investora je lákavá výhoda spočívajúca v možnosti vlastníť nehnuteľnosť, napríklad dovolenkový apartmán pri mori, v podielovom spoluvlastníctve a využívať ho počas dohodnutého obdobia v roku. Po právnej stránke je charakter investície rôzne ponímaný v závislosti od lokálneho legislatívneho prostredia. Investícia potom môže mať formu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, podielu na imaní spoločnosti vlastniacej nehnuteľnosť, dlhového nástroja alebo iného súboru práv definovaných v zmluvnej dokumentácii.

Vlastníctvo tokenizovaných nehnuteľností prináša príjem z predaja tohto tokenu. Podľa aktuálneho znenia zákona o dani z príjmov podlieha zdaneniu ako kryptoaktívum. V porovnaní s držbou nehnuteľnosti štandardným spôsobom teda nie je možné oslobodenie príjmu po splnení podmienok²¹, a to napriek tomu, že podstata príjmu je obdobná.

Taktiež je polemické, ako by sa posudzoval príjem z prenájmu takejto nehnuteľnosti, či by sa zdaňoval podľa § 6 ods. 3, prípadne ako nešpecifikovaný ostatný príjem podľa § 8 zákona o dani z príjmov. Rozdielny by bol napríklad dopad na zdravotných odvodoch. Natíska sa však aj otázka, že ak by sa pri príjme z prenájmu rešpektovala ekonomická podstata – nájom nehnuteľnosti, potom by sa aj pri príjme z predaja príslušného kryptoaktíva bolo potrebné držať ekonomickej podstaty. Pokiaľ by bola podstata kryptoaktíva zhodná s vlastníctvom nehnuteľnosti, malo by prichádzať do úvahy

oslobodenie príjmu, ak by boli splnené podmienky dané zákonom.

Kritické dopady budú vznikať v oblasti DPH. Transakcia s takýmto typom kryptoaktív totiž bude predmetom DPH. Mimo predmetu DPH je možné považovať len dodanie kryptoaktíva podobného peniazom (pozri časť 4.2 DPH režimy). Následne sa dostávame k otázke, či je predaj / dodanie takeého tokenu dodaním časti nehnuteľnosti alebo poskytnutím služby prevodu práv s následným dopadom na určenie miesta dodania a tým aj príslušnej jurisdikcie. Návoď na riešenie tejto dilemy nie sú zatiaľ na medzinárodnej úrovni (OECD, EÚ) k dispozícii. Analýzou zmluvných podmienok je však možné dospieť k odpovediam aspoň v časti prípadov, keď sa niektoré kryptoaktíva budú z hľadiska priznaných nárokov a podstupovaných rizík profilovať ako súbor práv napríklad na peňažné toky a iné zase ako reprezentant časti nehnuteľnosti.

Kritické dopady budú vznikať v oblasti DPH. Transakcia s takýmto typom kryptoaktív totiž bude predmetom DPH.

4. Kryptoaktíva v daňových a účtovných predpisoch

Tendencia nerozlišovať ekonomickú podstatu kryptoaktív zotrúva aj v návrhu zákona o niektorých povinnostiach a oprávneniach v oblasti kryptoaktív a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je aktuálne v legislatívnom procese a ktorým sa navrhuje novelizácia zákona o účtovníctve a zákona o dani z príjmov.

Za určitý pokrok je možné považovať to, že sa v návrhu ustanovení k Zákona o účtovníctve vyčlenili tokeny elektronických peňazí (tzv. *stablecoiny*) od ostatných kryptoaktív. Pre účely oceňovania sa s nimi bude narábať ako so štandardným-

mi menami / peňažnými prostriedkami. Problematické je, že navrhovaná zmena zákona o účtovníctve nebola reflektovaná v zákone o dani z príjmov. Bližšie sa týmto dopadom venujem v časti 4.1 Zákon o dani z príjmov.

Do budúcnosti považujem za prínosné zvážiť diferenciaciu kryptoaktív aj v zákone o dani z príjmov a oddeliť od všeobecnej skupiny kryptoaktív minimálne niektoré typy kryptoaktív a zosúladiť ich zdaňovanie s ich ekonomickou podstatou. Ide o kryptoaktíva, ktoré:

- majú charakter štandardnej meny (tokeny elektronických peňazí / stablecoiny),
- predstavujú majetkové alebo dlhové cenné papiere (finančné tokeny) a
- reprezentujú vlastnícke práva k nehnuteľnosti alebo hnutelnej veci (napríklad niektoré NFT).

Z dlhodobého hľadiska bude pravdepodobne potrebné, aby daňové predpisy reagovali a rešpektovali ekonomickú podstatu jednotlivých kryptoaktív. V opačnom prípade budú vznikať v praxi neodôvodnené asymetrie v zdaňovaní a nejasnosti, či postupovať pri zdaňovaní podľa pravidiel určených formou (kryptoaktíva) alebo obsahom (peniaze, cenné papiere, hnutelná vec, nehnuteľnosť) pri transakciách, ktoré budú predmetom účtovania, určovaní DPH režimu a potenciálne aj v oblasti dane z príjmov fyzických osôb.

4.1 Zákon o dani z príjmov

Nariadenie MiCA označuje stablecoiny pojmami tokeny elektronických peňazí a tokeny naviazané na aktíva.

Tokeny elektronických peňazí (EMT z angl. *E-money tokens*) sú definované v nariadení²² ako druh kryptoaktíva, ktorého účelom je zachovávať stabilnú hodnotu naviazaním na hodnotu jednej oficiálnej meny. Ide teda o stablecoiny kryté štandardnou menou (najčastejšie americký dolár, napríklad USDT (Tether) a USDC (USD Coin))²³.

Ďalej Nariadenie MiCA rozoznáva tokeny naviazané na aktíva (ďalej len „**ART**“ z angl. *Asset-reference tokens*), ktoré sú z hľadiska zákona o účtovníctve považované za štandardné kryptoaktíva. ART je druh kryptoaktíva, ktorý nie je tokenom elektronických peňazí a ktorý má za cieľ

21 § 9 ods. 1 písm a) zákona o dani z príjmov

22 Čl. 3 ods. 1 bod 7 Nariadenia MiCA

23 Obe kryptoaktíva sú navrhnuté tak, aby si udržiavali hodnotu 1 USD.

zachovať stabilnú hodnotu tým, že odkazuje na inú hodnotu alebo právo alebo ich kombináciu vrátane jednej alebo viacerých oficiálnych mien²⁴. Príkladom ART je Libra coin²⁵ a PAX Gold²⁶.

Ako už bolo uvedené vyššie, v návrhu novely zákona o účtovníctve sa vyčlenili tokeny elektronických peňazí od ostatných kryptoaktív. Pre účely oceňovania sa s nimi bude narábať ako so štandardnými

menami / peňažnými prostriedkami. Táto zmena zákona o účtovníctve však nebola reflektovaná v zákone o dani z príjmov. Vybrané účtovné a daňové dopady kryptoaktív sú potom nasledovné:

	TOKENY ELEKTRONICKÝCH PEŇAZÍ ²⁷	OSTATNÉ KRYPTOAKTÍVA
Účtovná hodnota pri obstaraní	Menovitá hodnota; prepočet na eurá referenčným kurzom alebo nákupným kurzom ²⁸	Reálna hodnota ²⁹
Daňová hodnota pri obstaraní	Obstarávacia cena pri kúpe, reálna hodnota pri výmene ³⁰	Obstarávacia cena pri kúpe, reálna hodnota pri výmene ³¹
Rozdiel medzi účtovnou (reálnou) hodnotou a obstarávacou cenou pri nákupe	N/A	Náklad alebo výnos nevstupuje do základu dane ³²
Preceňovanie ku dňu, ku ktorému sa zostavuje ÚZ	Prepočet na eurá s vplyvom na VH ³³	Nie ³⁴
Vplyv precenenia na základ dane	Áno	N/A

Podľa súčasnej úpravy z tabuľky vyplývajú nasledovné závery pre kryptoaktíva nadobudnuté kúpou:

- Za daňovú vstupnú cenu sa považuje obstarávacia cena.
- Pre účtovné účely sa pri obstaraní preceňuje kryptoaktívum na reálnu hodnotu a oceňovací rozdiel (náklad alebo výnos) nevstupuje do základu dane.
- V základe dane sa prejaví daňový výdavok až pri predaji kryptoaktíva.
- Počas držby nedochádza k preceňovaniu kryptoaktíva pre účtovné (ani daňové) účely, iba sa v účtovníctve posudzuje tvorba opravnej položky.
- Účtovná a daňová hodnota kryptoaktíva sa počas držby líšia za predpokladu, že obstarávacia cena je iná ako reálna hodnota.

Záver: Pri vyradení (predaji) kryptoaktíva sa základ dane bude rovnať súčtu výsledkov hospodárenia. Vyššie uvedené rozdiely medzi daňami a účtovníctvom v evidencii hodnoty a vo výnosoch a nákladoch majú teda len dočasný charakter.

Zdôvodnenie:

Účtovná hodnota pri nákupe = Obstarávacia cena + korekcia na reálnu hodnotu (kladné alebo záporné číslo)

Výsledok hospodárenia v roku nákupu = korekcia na reálnu hodnotu (výnos alebo náklad)

Daňová hodnota pri nákupe = Obstarávacia cena

Základ dane v roku nákupu = 0

Účtovné náklady pri predaji = Obstarávacia cena + korekcia na reálnu hodnotu pri nákupe

Účtovné výnosy = predajná cena

Výsledok hospodárenia pri predaji = predajná cena – (obstarávacia cena + korekcia na reálnu hodnotu pri nákupe) = predajná cena – obstarávacia cena – korekcia na reálnu hodnotu pri nákupe

Výsledok hospodárenia kumulatívne = VH pri nákupe + VH pri predaji = korekcia na reálnu hodnotu pri nákupe + predajná cena – obstarávacia cena – korekcia na reálnu hodnotu pri nákupe = predajná cena – obstarávacia cena

Základ dane kumulatívne = Základ dane v roku predaja = predajná cena – obstarávacia cena

Účtovná a daňová hodnota kryptoaktíva sa počas držby líšia za predpokladu, že obstarávacia cena je iná ako reálna hodnota.

Po prijatí návrhu novely v navrhovanom znení pribudne separátne úprava pre nakúpené tokeny elektronických peňazí (stablecoiny) nasledovne:

- Účtovná hodnota a daňová vstupná cena budú totožné³⁵.
- Pre účtovné účely sa tokeny elektronických peňazí pri obstaraní nepreceňujú na reálnu hodnotu.
- Pre účtovné účely sa tokeny elektronických peňazí prepočítajú na eurá pri zostavení účtovnej závierky, a to s vplyvom na výsledok hospodárenia.
- V základe dane sa prejaví rozdiel z precenenia tokenov elektronických peňazí pri zostavení ÚZ.

24 Čl. 3 ods. 1 bod 6 Nariadenia MiCA

25 Jej hodnotu tvorí kôš mien: 50 % americký dolár, 18 % euro, 14 % japonský jen, 11 % libra šterlingov a 7 % singapurský dolár.

26 Každý token PAX Gold (PAXG) je krytý jednou trójskou uncou zlata.

27 Podľa návrhu zákona predloženého do NR SR, ČPT 0293

28 § 24 ods. 3 a navrhované znenie § 25 od. 1 písm c) a h) zákona o účtovníctve

29 § 24 ods. 10 a § 25 ods. 1 písm. h) zákona o účtovníctve

30 § 25b zákona o dani z príjmov

31 § 25b zákona o dani z príjmov

32 § 17 ods. 3 písm. o) zákona o dani z príjmov

33 § 24 ods. 2 zákona o účtovníctve

34 § 27 ods. 13 zákona o účtovníctve

35 Abstrahujem od problému, že zákon o dani z príjmov definuje vstupnú cenu ako obstarávaciu cenu podľa § 25 ods. 6 zákona o účtovníctve, ktorá zahŕňa aj vedľajšie náklady na obstaranie (napríklad poplatky pri výmene), zatiaľ čo sa účtovná hodnota pri peňažných prostriedkoch stanovuje ako menovitá hodnota, ktorá nezahŕňa vedľajšie náklady na obstaranie.

- Súčasne do základu dane vchádza daňový výdavok v cene obstarania pri predaji tokenov elektronických peňazí.

Záver: Rozdiely z precenenia pri zostavení účtovnej závierky sa potom dostávajú do základu dane duplicitne, keďže absentuje špecifická úprava v zákone o dani z príjmov.

V dôsledku uvedenej legislatívnej úpravy sa líši účtovná a daňová hodnota kryptoaktív. Rozširuje sa tým skupina prípadov, kedy sa daňové zaobchádzanie líši od účtovného, čo na jednej strane zvyšuje administratívnu náročnosť pre daňovníkov a na druhej strane výrazne znižuje prehľadnosť a kontrolovateľnosť operácií, ktoré sú predmetom účtovníctva a zdanenia. V krajnom prípade to pri vysokom počte transakcií s kryptoaktívami povedie k vytvoreniu duplicitného „daňového“ účtovníctva alebo k ignorovaniu daňových predpisov z titulu nepriemeranosti nákladov potrebných na ich dodržiavanie.

Vzhľadom na zvýšenú administratívnu záťaž je potom otázny spoločenský význam takejto odlišnej úpravy v účtovníctve a daniach. Účtovný regulátor trvá na ocenení kryptoaktív v reálnej hodnote. Daňový regulátor stanovuje oceňovanie v obstarávacej cene. „Na konci dňa“ však kumulatívne výsledky hospodárenia sú totožné so základmi dane (abstrahujeme teraz od neuznatelnosti daňovej straty pri predaji kryptoaktív). Je teda táto duplicitná evidencia dostatočne vyvážená spoločensky relevantným benefitom?

Komplikácie nastanú aj pri tokenoch elektronických peňazí denominovaných v USD, ktorých je drvivá väčšina a ktoré sú už dnes pomerne bežne využívané pri úhradách pohľadávok a záväzkov³⁶. Tu zjavná nekonzistencia v návrhu novely účtovných a daňových predpisov povedie k duplicitnému zahrňovaniu precenenia do základu dane a k právnej neistote pri aplikácii v praxi.

4.2 DPH režimy

Finančné riaditeľstvo SR vydalo v máji 2023 Usmernenie k uplatňovaniu DPH pri transakciách zahŕňajúcich kryptomeny³⁷. Toto usmernenie sa vzťahuje len na kryptomeny (t.j. len na podmnožinu kryptoaktív), ktoré na účely DPH fungujú výlučne ako zúčtovacia jednotka a platobný prostriedok. Obdobný prístup zaujal aj orgán EÚ Výbor pre DPH v pracovnom liste č. 1045, keď definuje kryptomeny ako kryptoaktíva, ktoré sú akceptované ako zúčtovacia jednotka a platobný prostriedok.

Z uvedeného je jasný úmysel rozlišovať pre DPH účely kryptoaktíva, ktoré

majú funkciu peňazí, t.j. funkciu zúčtovacej jednotky a platobného prostriedku (t.j. kryptomeny) od iných typov kryptoaktív. Tento postoj vychádza primárne z judikatúry Súdneho dvora EÚ³⁸.

V praxi je potom kritické vyhodnotiť, ktoré kryptoaktíva možno považovať za kryptomeny a ktoré nie, pretože DPH režim pre kryptoaktíva, ktoré majú inú funkciu ako peniaze, bude odlišný.

Usmernenie FR SR rieši aj DPH režim pre služby v oblasti kryptomien (napríklad úschovné alebo zmenárenské služby), kde sa aplikuje oslobodenie analogicky ako pri tradičných finančných službách. V kontexte rôznej funkcionality kryptoaktív sa preto bude aplikovať iný DPH režim pri rôznych kryptoaktívach. Pokiaľ sa poskytované služby netýkajú kryptomien, ale iných kryptoaktív s inou ekonomickou podstatou ako peniaze, oslobodenie od DPH nebude aplikovateľné.

5. Záver

Súvisí taxonómia kryptoaktív s biológiou alebo s daňami? Odpoveď na túto otázku je, že súvisí s oboma. V biológii sa taxonómia chápe ako klasifikácia živých organizmov do hierarchicky usporiadaných kategórií. V širšom slova zmysle sa taxonómia používa na označenie systematickej klasifikácie rôznych položiek a teda aj kryptoaktív. S daňami je taxonómia prepojená foneticky v spoločnom základe slova pre daň z angl. *tax*. Taktiež taxonómia kryptoaktív pomáha pri identifikácii ekonomického účelu jednotlivých kryptoaktív a tým zohráva dôležitú úlohu pri zdaňovaní kryptoaktív. ■

Tu zjavná nekonzistencia v návrhu novely účtovných a daňových predpisov povedie k duplicitnému zahrňovaniu precenenia do základu dane a k právnej neistote pri aplikácii v praxi.

Záver

Ambíciou toho článku bolo poukázať na rôznorodosť ekonomickej podstaty kryptoaktív, ktorá je reflektovaná v taxonómii kryptoaktív. Rozoznávanie funkcií kryptoaktív je z dlhodobého hľadiska podstatné pre nastavenie spravodlivého a neutrálneho zdaňovania. I keď v SR sme len na začiatku tejto cesty, legislatíva už rozlišuje rôzne funkcie kryptoaktív pri stanovení ich DPH režimov. Taktiež účtovné predpisy budú po prijatí novely začať rozlišovať stablecoiny (tokeny elektrických peňazí) od ostatných kryptoaktív.

36 Minulý rok bol uhradených v stablecoinoch viac ako 6,8 bilióna USD, čo porovnateľné s objemom transakcií realizovanými cez kartový systém Visa v sume viac ako 12 biliónov USD (zdroj: Bitwise, Crypto Use Cases 2024, str.19). Väčšina stablecoinových transakcií je v USDT a USDC a v roku 2024 výrazne vzrástli (zdroj: <https://coingecko.com/news/could-stablecoin-volumes-overtake-visa-this-quarter>).

37 Finančné riaditeľstvo SR, Usmernenie k uplatňovaniu DPH pri transakciách zahŕňajúcich kryptomeny 4/DPH/2023/MU

38 Rozsudok C-264/14 Hedqvist